

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-44>

УДК 330.341.1:332.1+339.92

СТРУКТУРНІ ФОНДИ В СИСТЕМІ ЄВРОРЕГІОНАЛЬНОГО ВИРІВНЮВАННЯ

STRUCTURAL FUNDS IN THE EURO REGIONAL ALIGNMENT SYSTEM

Редька Оксана Зіновіївнакандидат економічних наук,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8246-4305>**Цеханович Віктор Борисович**аспірант,
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7199-8558>**Redkva Oksana**

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Tsekhanovych Viktor

Luhansk Taras Shevchenko National University

Стаття присвячена актуальним питанням використання можливостей фінансування проектів проблемних районів у євро регіонах Україна – ЄС, європейськими структурними фондами, якими на даний момент є "Фонд згуртування", «Європейський фонд регіонального розвитку», "Європейський соціальний фонд". Все це пов'язано з постійною адаптацією з реформуванням інститутів спільного фінансування розвитку проблемних євро регіонів. Проаналізовано діяльність структурних фондів, яка сприймається неоднозначно, маючи як прихильників так і опонентів. Досліджено напрямки усунення диспропорційності євро регіонального розвитку. Доведено, що найбільш ефективним інструментом державного впливу на розвиток регіону є фонди регіонального розвитку. Виокремлено основні функції агенцій регіонального розвитку, через які відбудеться зменшення рівня безробіття, інфляції та підтримка слаборозвинених регіонів.

Ключові слова: структурні фонди, транскордонний дисбаланс, євро регіональне вирівнювання, євроінтеграційні процеси, регіональна політика, агенції регіонального розвитку.

Статья посвящена актуальным вопросам использования возможностей финансирования проектов проблемных районов в евро регионах Украина – ЕС, европейскими структурными фондами, которым на данный момент является "Фонд сплочения", «Европейский фонд регионального развития», «Европейский социальный фонд". Все это связано с постоянной адаптацией с реформированием институтов совместного финансирования развития проблемных евро регионов. Проанализирована деятельность структурных фондов, которая воспринимается неоднозначно, имея как сторонников так и оппонентов. Исследовано направления устранения диспропорции евро регионального развития. Доказано, что наиболее эффективным инструментом государственного влияния на развитие региона являются фонды регионального развития. Выделены основные функции агентств регионального развития, через которые произойдет уменьшение уровня безработицы, инфляции и поддержка слаборазвитых регионов.

Ключевые слова: структурные фонды, трансграничный дисбаланс, евро региональное выравнивание, евроинтеграционные процессы, региональная политика, агентства регионального развития.

The acquisition by the Ukrainian economy of innovative development features entails corresponding shifts in the priority areas of alignment of Euro-regional activities. The article is devoted to current issues of using the opportunities for financing projects of problem areas in the Ukraine-EU Euro regions, European structural funds, which at the moment is the "Cohesion Fund", "European Regional Development Fund", "European Social Fund". All this is associated with the constant adaptation and harmonization of forms and standards of management of development projects of EU countries, reforming the institutions of co-financing the development of problem Euro regions. Analyzes the activities of structural funds that are perceived ambiguously, having both supporters and opponents. This is due to the fact

that most regions on both sides of the border are characterized by different levels of development and structure of the economic complex, the predominance or absence of agglomeration, the degree of development of transport communications, and socio-economic problems. The directions of eliminating the imbalance of Euro regional development are investigated. It is proved that the most effective tool of state influence on the development of the region are the funds of regional development. The main thing is the task of which is to accumulate funds to finance cross-border co-production activities. The main functions of regional development agencies, through which unemployment, inflation and support for underdeveloped regions will be reduced, are highlighted. Reducing regional differences and supporting Euro regions are the EU's strategic goals, which are based on economic integration, leading to a single market that is designed to ensure the free movement of people, capital, goods and services. Solving the problem of alignment of the country's regions potentially it will have a synergistic effect. This effect will apply to almost everything aspects of the life of the country and society, will determine the conditions for sustainable social development economic development, as well as human and social development. Non-interference in these processes can lead to the aggravation of regional imbalances, since its most likely result may be the concentration of the most competitive sectors of the economy in some regions and the concentration of economic backwardness in others.

Keywords: structural funds, cross-border imbalance, Euro regional alignment, European integration processes, regional policy, regional development agencies.

Постановка проблеми. Політика регіонального вирівнювання за своєю природою є найбільш складним вираженням солідарності країн ЄС. Це пов'язано насамперед з фінансуванням структурних регіональних фондів у бюджеті ЄС, різноманітністю та змістом проектів транскордонного співробітництва, а також реалізованих за фінансової підтримки даних фондів. Політика вирівнювання євро регіональної діяльності приносить користь всім громадянам з боку кордону, найчастіше через місцеві та регіональні влади, яким доручено керувати регіональним розвитком.

У той же час, важливого внеску політики в державні інвестиції та досягнення цілей розвитку, викладених у різних стратегіях ЄС, може бути недостатньо, щоб забезпечити амбіції сталого і збалансованого розвитку всіх євро регіонів Україна-ЄС, їх економічної рівності, і вирішити проблему адаптації регіонів до геополітичних, соціально-економічних, технологічних та екологічних змін.

Аналіз останніх досліджень. Визначенню теоретико-методологічних засад виникнення диспропорцій регіонального розвитку, аналізу транскордонних дисбалансів та формуванню механізмів регулювання нерівномірностей розвитку адміністративно-територіальних одиниць присвячено наукові праці С. Білої, Л. Возної, М. Деркача, О. Дудкіної, О. Дейнеки, М. Долішнього, Т. Пепа, Ю. Підлипного, Т. Синиці, Л. Сімків, І. Сторонянської, О. Фанюк, І. Хаджинова, О. Шевченка та ін.

Враховуючи досвід не вивчення проблематики диспропорційності євро регіонального розвитку вітчизняними вченими, на сьогоднішній день чи мало питань щодо визначення конкретних напрямів усунення диспропорцій та вибору програми фінансового вирівнювання розвитку євро регіонів залишаються не вирішеними.

Мета статті. Метою статті є дослідження діяльності структурних фондів та визначення їх впливу на політику системи євро регіонального вирівнювання. Дана мета зумовлює виконання таких завдань: виявлення кращих європейських факторів структурних фондів ЄС та впровадження їх механізмів у систему євро регіонального вирівнювання в Україні.

Основні результати дослідження. Європейська регіональна політика почала формуватися разом з розвитком європейської інтеграції. Державна регіональна політика є частиною соціально-економічної політики, та є системою цілей, завдань, принципів, а також організаційних, правових та економічних заходів та інструментів, що визначаються і використовуються державними органами в галузі регулювання соціально-економічного розвитку регіонів країни.

Європейський тип взаємодії регіонів заснований на безпосередніх контактах кожного регіону з великою групою як своїх національних, швидкими темпами розширюється до ЄС. Для них вже не є перешкодою традиційні державні кордони. У підсумку державні кордони для громад, округів, провінцій, земель стають непомітними або прозорими.

З метою реалізації спільних проектів регіони сприяють розвитку двостороннього і багатостороннього взаємного прикордонного співробітництва. Вони мають право самостійно або спільно з іншими регіонами відкривати свої представництва в інших державах і у відповідних міжнародних організаціях. Якщо зневажаються повноваження або інтереси регіонів, вони беруть участь у міжнародній діяльності своїх держав, керуючись своїм внутрішнім законодавством.

Досягнення збалансованого розвитку у євро регіонах вимагає проведення ефективної

державної регіональної політики, спрямованої на подолання нерівномірностей розвитку адміністративно-територіальних одиниць з урахуванням специфіки економічного розвитку кожного окремого регіону. Диференціація регіонального розвитку формується під впливом таких факторів, як: наявність природних ресурсів (їх склад та масштаби), природно-кліматичні умови, географічне розташування (центр/периферія, прикордонна територія), історичні та демографічні особливості (кількість та вікова структура населення), господарська спеціалізація, стан інфраструктури, політичні фактори (законодавчі обмеження чи преференції розвитку окремих регіонів), склад та структура людського капіталу (наявність висококваліфікованих кадрів, рівень освіти), інноваційне середовище, агломерація, урбанізаційні процеси та ін. [1, с. 44; 2].

Одним з основних елементів функціонування єврорегіонів є економічна складова, яка має принципове значення. Економічна складова охоплює проблеми економічного вирівнювання суміжних територій, питання фінансування проєктів прикордонного співробітництва, передбачає спільний пошук шляхів подолання бар'єрів, що стоять на шляху учасників зовнішньоекономічної діяльності, стимулювання процесу формування та активізації зовнішньоекономічних відносин бізнес-спільнот прикордонних територій.

Значна роль у вирівнюванні соціально-економічного розвитку єврорегіонів належить бюджетній політиці, оскільки вона визначає розмір коштів, що спрямовуються на здійснення наднаціонального регулювання. Бюджетна політика – ключовий інструмент макроекономічної політики, що покликана підтримувати стабільне зростання, протидіяти кризам та інфляції, а також забезпечувати високу ступінь зайнятості людських ресурсів. Загальний бюджет ЄС є унікальним спільним проєктом великої кількості країн, які об'єднали свої ресурси для вирішення спільних завдань.

Структурні фонди спочатку, ще при їх формуванні, головним чином, були спрямовані на вирівнювання регіональних і соціальних диспропорцій в ЄС. У теоретичному обґрунтуванні, запропонованому для розподілу фондів, міститься питання про такі проблеми, як нездатність деяких держав (регіонів) виправити свої внутрішні економічні дисбаланси і той факт, що фінансування на рівні ЄС буде набагато більш координовано і організовано. Крім того, було висловлено припущення про те, що інтегративний процес породить

подальші диспропорції через наступні фактори – ефекту масштабу; агломерація; локалізації економічної активності в економічно розвинених регіонах; виборчої міграції робочої сили з бідніших до економічно розвинених регіонів [3].

Структурні фонди дозволяють регіонам отримувати додаткові ресурси для стимулювання розвитку, зменшення рівня безробіття, активізації інвестиційної діяльності. При цьому скорочується залежність країн-членів ЄС від фінансових ресурсів національних урядів, що дає підстави говорити про ЄС як про «Європу регіонів». Координація регіонального розвитку єдиного європейського центру дозволяє впроваджувати та підтримувати на відсталіх територіях передові напрями регіональної політики. "Європа регіонів" передбачає розвиток співпраці з регіонами інших країн з мінімальним втручанням центру (наприклад, Польща).

З прийняттям стратегії до 2027 року для досягнення мети забезпечення економічного розвитку і вирівнювання в ЄС створені і продовжують працювати три основні фонди:

1. Європейський фонд регіонального розвитку. Даний фонд був створений на підставі Постанови ЄС № 1080/2006 Європейського парламенту і ради від 5 липня 2006 року [4]. Головним завданням даного фонду є розробка програм щодо зменшення диспропорцій у розвитку різних регіонів ЄС, розвиток депресивних регіонів, посилення конкурентоспроможності. Стосовно до програми "Європа 2020" діяльність даного фонду повинна зосередитися на чотирьох пріоритетах:

- інновації та дослідження;
- розвиток цифрових технологій;
- підтримка малих і середніх підприємств;
- зниження парникового ефекту.

Ресурси з цього фонду не обов'язково можуть використовуватися на ці чотири цілі. Але країни повинні дотримуватися певних правил. Так в групі розвинених країн не менше 80% витрачається на два пріоритети з чотирьох, а в малорозвинених менше 50%.

2. Європейський соціальний фонд. Спрямований на сприяння зайнятості, соціальній інтеграції та інвестиціями в людський капітал у сфері освіти та професійної підготовки. За допомогою даного фонду ЄС здійснює досягнення цілей по боротьбі з бідністю. На даний момент, основна мета європейських структурних та інвестиційних фондів полягає у сприянні сталому соціально-економічному зближенню, стабільності та територіальній згуртованості регіонів ЄС [5]. Основними цілями є:

- адаптація працівників і підприємств (впровадження схем безперервної освіти, створення і розширення інноваційних організацій працівників);

- доступ до зайнятості для шукачів роботи, безробітних, жінок і мігрантів;

- соціальна інтеграція людей, що знаходяться в несприятливих умовах, і боротьба з дискримінацією на ринку праці;

- зміцнення людського капіталу шляхом реформування системи освіти та створення мережі навчальних закладів.

Європейський соціальний фонд є основним фінансовим інструментом у Європі для підтримки робочих місць, діяльність якого спрямована на допомогу людям з питань отримання кращої роботи і забезпечення справедливих робочих місць для всіх громадян ЄС. Він працює за рахунок інвестицій в людський капітал Європи – своїх працівників, своїх молодих людей і всіх тих, хто шукає роботу. ESF фінансує 10 млрд. євро на рік на поліпшення перспективи працевлаштування для мільйонів європейців, зокрема тих, яким важко отримати роботу. Європейська Комісія та країни ЄС у партнерстві встановлюють пріоритети ESF та визначають порядок витрат його ресурсів. Одним з пріоритетів є підвищення адаптивності працівників з новими навичками, і підприємств з новими методами роботи. Інші пріоритети спрямовані на створення умов для зайнятості: допомагаючи молодим людям зробити перехід від школи до роботи, навчання або менш кваліфікованої роботи, щоб поліпшити свої перспективи працевлаштування. Дійсно, професійна підготовка і безперервне навчання для отримання нових навичок складають значну частину багатьох проектів Європейського соціального фонду.

ESF повинен сприяти: високому рівню зайнятості та якості роботи, покращувати доступ до ринку праці, підтримувати географічну та професійну мобільність працівників, сприяти їх адаптації до промислових змін, змін у виробничих системах, необхідних для сталого розвитку, заохочувати високий рівень освіти, навчання, здійснювати підтримку переходу між освітою та працевлаштуванням молоді, боротьба з бідністю, посилення соціальної інтеграції та сприяння гендерній рівності, недискримінації та рівним можливостям, вносячи тим самим внесок у пріоритети Союзу щодо зміцнення економічних, соціальних і територіальних згуртованостей.

3. Європейський фонд розвитку. Покриває потреби країн нових членів ЄС, займається розвитком трансєвропейської логістики

та проектами в галузі енергетики. В галузі охорони навколишнього середовища даний фонд підтримує інвестиції в адаптацію до змін клімату та запобігання ризикам, а також інвестиції в сектор водопостачання, каналізації, та розвиток міського середовища, підтримує інвестиції в енергетичному секторі, за умови, що вони матимуть позитивний вплив на навколишнє середовище. З цієї причини будуть підтримуватимуться інвестиції в підвищення енергоефективності відновлюваних джерел, а також буде надаватись допомога у надзвичайних ситуаціях (наприклад постійних підтопленнях в євро регіоні "Нижній Дунай").

Фонд покликаний забезпечити швидку, ефективну та гнучку надзвичайну фінансову допомогу для таких заходів, як надання тимчасового житла або тимчасовий ремонт життєво важливої інфраструктури, що дозволяє відновити повсякденне життя.

Допомога фонду розвитку ЄС приймає форму єдиного та глобального гранту, що доповнює суспільні зусилля держави-члена-бенефіціара. Фонд призначений для фінансування наступних заходів:

- негайне відновлення в робочому стані інфраструктури та установок в галузі енергетики, питної води, стічних вод, транспорту, телекомунікацій, охорони здоров'я та освіти;

- надання тимчасового розміщення та екстрених служб для задоволення нагальних потреб населення;

- негайне забезпечення превентивної інфраструктури та заходів з охорони культурної спадщини;

- очищення територій, постраждалих від стихійних лих, у тому числі природних зон.

Постійні стихійні лиха спонукали держави-члени переглянути свої потреби в галузі розвитку. У цьому відношенні технічне коригування бюджету ЄС забезпечить додаткові фінансові кошти для ряду держав-членів і проблемних регіонів.

Можна стверджувати, що для ефективного використання ресурсів Фонду розвитку необхідне формування сучасної і чітко функціонуючої адміністрації. Велике значення має також діюча інституційна система, відповідальна за використання ресурсів ЄС.

Викликом інтеграції у сфері ефективного використання коштів Фонду згуртування є зменшення юридичних бар'єрів, які стосуються публічних та бюджетних фінансів. Складними і бюрократизованими залишаються також вимоги, пов'язані з охороною навколишнього середовища.

Для ефективного функціонування фонду розвитку ЄС важлива ефективно функціонуюча система інформаційного забезпечення процесів обґрунтування, реалізації та контролю проектів, що фінансуються за рахунок коштів Фонду, система контролю та недопущення маніпуляцій у сфері отримання, використання структурних ресурсів.

У транспортній сфері, в доповнення до інвестицій у Транс-Європейські транспортні мережі (TEN-T) фонд розвитку буде підтримувати інвестиції в транспортні системи з низьким вмістом вуглецю і міський транспорт.

Таким чином, фонд розвитку є основним інструментом ЄС щодо сприяння комплексного територіального розвитку в євро регіонах, рівень розвитку яких нижчий середньоєвропейського.

Мета Фонду полягає в тому, щоб доповнити зусилля відповідних держав і покрити частину їх державних витрат, з тим щоб допомогти відповідній державі здійснити, в залежності від виду прийнятого лиха або надзвичайної ситуації, наступні основні надзвичайні та відновлювальні операції:

- відновлення працездатності об'єктів інфраструктури та установок у сферах енергетики, водопостачання та водовідведення, телекомунікацій, транспорту, охорони здоров'я та освіти;

- надання тимчасового житла та фінансування рятувальних служб для задоволення потреб відповідного населення;

- забезпечення превентивної інфраструктури та заходів з охорони культурної спадщини;

- очищення постраждалих від стихійних лих районів, включаючи природні зони, відповідно, де це доречно, з екосистемними підходами, а також негайне відновлення постраждалих природних зон, щоб уникнути негайних наслідків ерозії ґрунтів;

- заходи, спрямовані на оперативне надання допомоги, в тому числі медичної, населенню, постраждалому в результаті великої надзвичайної ситуації в галузі суспільної охорони здоров'я, і на захист населення від ризику бути порушеним, включаючи профілактику, моніторинг або контроль поширення захворювань, боротьбу з серйозними ризиками для здоров'я населення або пом'якшення їх впливу на здоров'я населення [5].

У 2021–2027 роках фонд зближення надаватиме підтримку у формі інвестування, в наступних пріоритетних напрямках [5]:

1. "Розумна" Європа – через інновації, цифровізацію, економічні перетворення та підтримку малого та середнього бізнесу.

2. Більш екологічна, безвуглецева Європа, яка реалізує Паризьку угоду та інвестує в енергетичний перехід, відновлювані джерела енергії та боротьбу зі зміною клімату.

3. Більш взаємопов'язана Європа зі стратегічними транспортними та цифровими мережами.

4. Більш соціальна Європа, що реалізує Європейський стовп соціальних прав і підтримує якісну зайнятість, освіту, навички, соціальну інтеграцію і рівний доступ до охорони здоров'я.

Так, у бюджеті ЄС на період з 2021 по 2027 роки на дані програми фонду виділено 330235 млн. євро, серед яких на трансграничне співробітництво та впровадження регіональних інновацій по 500 млн. євро на кожен проєкт.

Активізація євроінтеграційних процесів в Україні викликає необхідність реформування фондів, удосконалення механізмів реалізації та інструментарної політики ЄС, удосконалення її цілей і завдань. Подальша інтеграція не змінила базових цілей політики ЄС, яка полягала в скороченні розриву між регіонами в рівнях розвитку для посилення економічного і соціального згуртування. У зв'язку з цим широко вживаним стало поняття «політика згуртування», яке передбачає сприяння гармонійному розвитку ЄС на основі створення умов для економічного і соціального зближення регіонів і країн-членів. Така політика базується на необхідності згуртування нових членів ЄС після розширення. ЄС повинен докладати зусиль до згуртування і досягнення єдиного економічного простору на всій території ЄС в результаті приєднання нових країн [6].

Як ми бачимо результати використання структурних фондів ЄС, особливо в останні роки, дають підставу вважати, що євро регіони Україна-ЄС в цілому досить ефективно рухаються до досягнення цілей функціонування, домагаються істотного прогресу в їх досягненні.

Вкладені інвестиції забезпечують конкретні поліпшення в житті людей євро регіонів, особливо – в його проблемних регіонах, в таких ключових областях, як економічний розвиток, зайнятість, охорона здоров'я, доступність послуг, охорона навколишнього середовища, а також надають можливість досить оперативно реагувати на виникаючі потреби, такі як криза міграції.

Збереження підтримки у всіх регіонах ЄС, включаючи більш розвинені, вважається найбільш ефективним способом вирішення міжсекторальних проблем: Глобалізація та економічні перетворення, перехід до низьковуглецевої та циркулярної економіки, еколо-

гічні проблеми, міграція та осередки міської бідності, знаком солідарності та способом забезпечення.

Як ми бачимо вирівнювання в євро регіонах через структурні фонди дають наступні результати:

1. Зниження бар'єрів у русі національних ресурсів і факторів виробництва.

2. Формування громадських благ у євро регіонах (розвиток транспортної, енергетичної, сільськогосподарської інфраструктури).

3. Зменшення «провалів» ринку регіональної динаміки економічного простору (сировинний «експансії» одних регіонів, по відношенню до інших, монополізації регіональних ринків і т. д.).

4. зниження «провалів» держави до євро-регіонального розвитку (розвиток інтеграції ринків, торгівлі, освіти, реалізація транскордонного потенціалу регіонів і т. д.).

5. Підвищення конкурентоспроможності, інвестиційності та інноваційності розвитку євро регіонів.

6. Врегулювання можливих територіальних розбіжностей як полігон для апробації сумісності правових, митних, економічних, соціокультурних систем у євро регіонах.

Що стосується України то в даний момент йде розробка програми регіонального розвитку на 2021–2027 роки.

В Україні можна виділити дві складові в діяльності загальнодержавних і місцевих органів влади, що стосуються механізмів вирівнювання в євро регіонах.

Перша-адміністративно-правове регулювання процесів взаємодії центру та регіонів, а також адміністрацій виконавчої влади та місцевих органів влади. Для подолання стану депресивності територій необхідно запровадити відповідні програми, які розроблятимуться центральними та місцевими органами виконавчої влади.

Другою складовою механізму регіонального вирівнювання є перерозподіл фінансових ресурсів та проведення фінансової підтримки, зокрема, малих підприємств з використанням бюджетних та позабюджетних інструментів. Використовуючи фінансові ресурси, держава надає допомогу непрацездатним, безробітним та іншим категоріям населення, які потребують соціального захисту. Важливу роль у вирівнюванні економічного рівня розвитку регіонів відіграє Державна податкова і кредитна політики, субсидії, дотації.

Зважене поєднання фінансового вирівнювання відсталих регіонів і одночасна моти-

вація розвитку найбільш перспективних адміністративно-територіальних одиниць є важливим завданням державної регіональної політики в подоланні диспропорцій регіонального розвитку, адже нехтування показниками розвитку високорозвинених регіонів або штучне їх наближення до слаборозвиненим неминуче призводить до погіршення соціально-економічних показників усіх регіонів (розвинені регіони виступають своєрідними фінансовими «донорами» малорозвинених).

Вирівнювання в євро регіонах України залежно від їх характеру – має, як правило, має декілька форм:

1. Фізична допомога: інвестиції для підвищення інвестиційної привабливості регіону/території, покращення фізичного середовища, відновлення зон загального користування, занедбаних будівель тощо.

2. Ділова інфраструктура (парки, бізнес-послуги (консультації, підтримка, бізнес-інкубатори тощо), підтримка інновацій (як правило, з огляду на необхідність диверсифікації для забезпечення виробництва продукції з більш високою додатковою вартістю).

3 Соціальна допомога – покращення соціальної інфраструктури, якості життя.

4 Заходи на ринку праці – субсидії у зв'язку з безробіттям тощо, навчання безробітних або осіб, яким загрожує безробіття.

5 Фінансові стимули (або еквівалентні заходи) для підприємств або інноваційних бізнес-проектів з метою забезпечення інвестиційної підтримки. Замість надання фінансової допомоги, доцільніше забезпечувати субсидії для надання послуг підтримки бізнесу (у формі інформаційного забезпечення, консультацій, інструктажу з питань бізнес-планування тощо) та спрощувати адміністративні бар'єри ведення бізнесу.

Для вирівнювання діяльності в регіонах (євро регіонах) України було створено Агентство регіонального розвитку. Його робота регулюється ст. 19 Закону України «Про засади державної регіональної політики» [7] та Постановою КМУ «Про затвердження типового положення про агенцію регіонального розвитку».

У відповідності до статті 19 Закону, Агентства регіонального розвитку:

Співзасновниками агенцій регіонального розвитку також можуть бути регіональні торгово-промислові палати, регіональні асоціації підприємств, регіональні представництва всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи асоціації органів місцевого самоврядування регіону, вищі навчальні

заклади, наукові установи, профільні громадські об'єднання регіону.

Вони будуть виконувати такі функції:

1) проведення аналізу соціально-економічної ситуації, проблем розвитку відповідного регіону, та подання міським держадміністраціям пропозицій щодо шляхів їх розв'язання;

2) вивчення досвіду інших держав щодо реалізації регіональної політики та підготовка пропозицій щодо використання позитивного досвіду в регіоні;

3) сприяння, у тому числі шляхом організації та проведення консультаційної роботи, у: реалізації суб'єктами регіонального розвитку регіональної стратегії розвитку та виконанні плану заходів з її реалізації, програм і проєктів регіонального розвитку; підвищенні інвестиційної привабливості регіону, залученні інвестиційних та кредитних ресурсів, міжнародної технічної допомоги для регіонального розвитку; створенні умов для інституційного та інфраструктурного розвитку регіону;

4) участь у: проведенні моніторингу стану виконання у регіоні завдань, визначених Державною стратегією регіонального розвитку, плану заходів з реалізації регіональної стратегії розвитку, програм і проєктів регіонального розвитку; розробленні пропозицій щодо правового регулювання питань регіонального розвитку;

5) інформування громадськості про діяльність агенції, зокрема шляхом розміщення на своєму офіційному веб-сайті відповідної інформації та в інший прийнятний спосіб.

Реалізація цих функцій зобов'язує АРР виступати одночасно в чотирьох ролях: посередника з інвестиційної діяльності; координатора процесу розвитку території; консалтингової установи; центру підтримки та розвитку бізнесу.

Достатньо чітко визначення завдань і функцій в Положенні про агенцію регіонального розвитку на рівні області дозволяє сформувати високоефективну інституційно-організаційну структуру АРР. Разом з тим, за умов формування інституційно-організаційної структури, адекватної поставленим завданням і стартовим можливостям АРР, становлення її спроможності є дуже повільним.

На основі вищезазначеного можна зробити висновок, що одним з найбільш динамічних, еластичних та ефективних інструментів державного впливу на їх розвиток є фонди регіонального розвитку, головне завдання яких – акумулювати кошти для фінансування транскордонної спільної виробничої діяльності. Неоднозначне ставлення до структурних фондів, пов'язано з тим, що для більшості регіонів по обидва боки кордону характерні різні рівні розвитку та структура господарського комплексу, переважаання або відсутність агломерації, ступінь розвитку транспортних комунікацій та соціально-економічні проблеми. Зменшення регіональних відмінностей та підтримка євро регіонів – стратегічні цілі ЄС, які базуються на економічній інтеграції, що веде до створення єдиного ринку, призначеного для забезпечення вільного руху людей, капіталу, товарів та послуг. Невтручання у ці процеси може призвести до погіршення регіональних дисбалансів, оскільки його найбільш вірогідним результатом може бути концентрація найбільш конкурентоспроможних секторів економіки в одних регіонах та концентрація економічної відсталості в інших. Крім того, специфікою інтеграційної Асоціації є підвищення рівня економічного розвитку по всій Асоціації через зменшення рівня безробіття та інфляції в результаті підтримки слаборозвинених регіонів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Раєвцева О.В., Бобкова О.Ю. *Диспропорційність соціально-економічного розвитку регіонів України: інструментарій оцінювання та регулювання* : монографія. Харків, 2014.

2. Кизим М.О., Мощицька Т.О. Дослідження міжрегіональних диспропорцій соціально-економічного розвитку в Україні. *Проблеми економіки*. 2011. № 2. С. 36–39. Режим доступу: https://www.problecon.com/annotated-catalogue/?year=2011&abstract=2011_02_0

3. Report from the commission to the european parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions strategic report 2017 on the implementation of the european structural and investment funds, brussels (2017). *Strategic report 2017 on the implementation of the European Structural and Investment Funds*. Retrieved from: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/strat_rep_2017/strat_rep_2017_en.pdf

4. Regulation (EC) No 1080/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the European Regional Development Fund and repealing Regulation (EC) No 1783/1999 (2010). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32006R1080>

5. Козирєва О. В., Тур О. В. Політика вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів в Європейському Союзі. *Бізнесінформ*. 2016. № 9. Режим доступу: https://www.business-inform.net/annotated-catalogue/?year=2016&abstract=2016_09_0&lang=ua&stqa=4
6. 2021–2027 long-term EU budget & Next Generation EU (н.д.). Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/eu-budget-2021-2027_en
7. Закон України «Про засади державної регіональної політики» 05.02.2012 р. № 156-VIII. *Законодавство України*. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
8. Постанова КМУ «Про затвердження Типового положення про агенцію регіонального розвитку» : Постанова від 11 лютого 2016 р. № 258. *Законодавство України*. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248941325>

REFERENCES:

1. Raievniewa O.V., Bobkova O.Iu. (2014). *Dysproportsiivist sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehioniv Ukrainy: instrumentarii otsiniuvannia ta rehuliuivannia* [Disproportion of socio-economic development of Ukrainian regions: toolkit, evaluation and regulation]. Kharkiv. (in Ukrainian)
2. Kuzym M.O., Moshchytska T.O. (2011). *Doslidzhennia mizhrehionalnykh dysproportsii sotsialno-ekonomichnoho rozvytku v Ukraini* [The research of inter-regional imbalances of socio-economic development in Ukraine]. *Problemy ekonomiky*, 2, 36–39. Retrieved from: https://www.problecon.com/annotated-catalogue/?year=2011&abstract=2011_02_0
3. Report from the commission to the european parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions strategic report 2017 on the implementation of the european structural and investment funds, brussels (2017). *Strategic report 2017 on the implementation of the European Structural and Investment Funds*. Retrieved from: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/strat_rep_2017/strat_rep_2017_en.pdf
4. Regulation (EC) No 1080/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the European Regional Development Fund and repealing Regulation (EC) No 1783/1999 (2010) (n.d.). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32006R1080>
5. Kozyrieva O. V., Tur O. V. (2016). *Polityka vyryvniuvannia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehioniv v Yevropeiskomu Soiuzi* [The policy of alignment of socio-economic development of regions in the European Union. *Biznesinform*, 9. (in Ukrainian)
6. 2021–2027 long-term EU budget & Next Generation EU (n.d.). Retrieved from: https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/eu-budget-2021-2027_en
7. Zakon Ukrainy «Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky» 05.02.2012 r. № 156-VIII. *Zakonodavstvo Ukrainy* [Law of Ukraine «On Principles of State Regional Policy». № 156-VIII. *Legislation of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
8. Postanova KМУ «Pro zatverdzhennia Typovoho polozhennia pro ahentsiiu rehionalnoho rozvytku»: Postanova vid 11 liutoho 2016 r. № 258 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the Standard Regulations on the Regional Development Agency»] № 258. *Legislation of Ukraine*. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248941325>